

mulier instituut

Ruimte voor binnensport in Rheden

Een vraag-aanbodanalyse naar binnensportruimte in de plaats Rheden

Björn Schadenberg

Remco Hoekman

Ruimte voor binnensport in Rheden

Een vraag-aanbodanalyse naar binnensportruimte in de plaats Rheden

in opdracht van de gemeente Rheden

Björn Schadenberg
Remco Hoekman

Mulier Instituut
sportonderzoek voor beleid en samenleving

*Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut*

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	6
2.	Analyses	7
2.1	Aanbod	7
2.2	Behoeftte	10
2.3	Gebruik	17
3.	Beschouwing	21

1. Inleiding

De gemeente Rheden heeft behoefte aan inzichten in de benodigde binnensportruimte in de plaats Rheden. We brengen in deze rapportage de behoefte aan binnensportruimte vanuit zowel de (georganiseerde) binnensport als het onderwijs (bewegingsonderwijs) helder in beeld.

De volgende onderzoeksvragen staan in dit onderzoek centraal:

- 1) Wat is de huidige (2018) en toekomstige (2025 en 2035) normatieve behoefte aan binnensportruimte in de plaats Rheden, en hoe verhoudt dit zich tot het huidige aanbod?
- 2) Wat is de spreiding van de binnensportruimtes in de plaats Rheden in het perspectief van de taakstelling van de gemeente om te voorzien in ruimte voor bewegingsonderwijs?
- 3) Wat is de bezetting van de binnensportruimtes in de plaats Rheden en biedt dit aanknopingspunten voor een optimalisering van het aanbod aan binnensportruimte?

Werkwijze

Onderzoeksvraag 1 is beantwoord door middel van het toepassen van vastgelegde en algemeen geaccepteerde planningsnormen en richtlijnen. De spreiding van de binnensportruimtes (onderzoeksvraag 2) wordt op kaart weergegeven en de afstanden tussen de binnensportruimtes en de onderwijslocaties worden berekend met behulp van het programma ESRI ArcGIS. Het antwoord op onderzoeksvraag 3 wordt aan de hand van bezettingsgraden gegeven.

2. Analyses

2.1 Aanbod

Binnensportruimte wordt gezien als de overdekte sportruimten die worden benut voor de beoefening van meerdere zaalsporten en het geven van bewegingsonderwijs of lichamelijke opvoeding. Het bijzondere van deze accommodaties is enerzijds het dubbelgebruik voor sport en (bewegings-)onderwijs en anderzijds dat meerdere sporten in deze ruimtes van dezelfde sportvloer gebruikmaken door middel van verschillende belijningen. Dat onderscheidt dit soort accommodaties van andere overdekte (sportspecifieke) sportaccommodaties, zoals fitnesscentra, tennishallen en turnhallen, die in de regel alleen gebruikt kunnen worden voor één tak van sport. Waar het gaat om de meer multifunctionele binnensportruimtes, is een driedeling in typen accommodatie gangbaar, die vooral is gebaseerd op de vloeroppervlakte van de accommodatie. Hierbij wordt van groot naar klein onderscheid gemaakt in sporthallen, sportzalen en gymzalen.

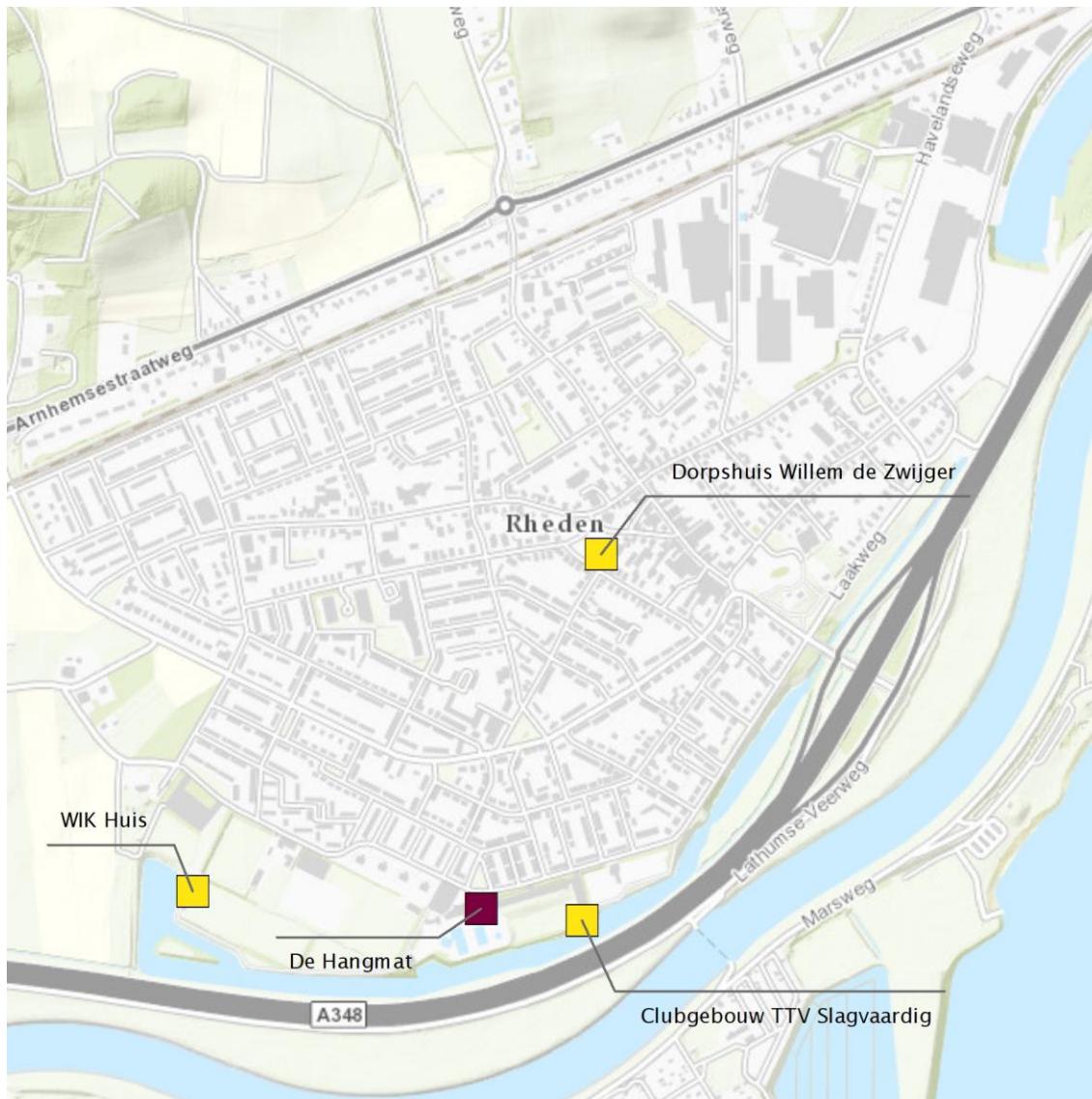
Rheden

Het aanbod aan binnensportruimte in de plaats Rheden bestaat uit sporthal De Hangmat, aangevuld met het clubgebouw van tafeltennisvereniging Slagvaardig, het WIK Huis (WIK betreft een omnisportvereniging) en (sport)ruimtes in het dorps huis Willem de Zwijger (kaart 2.1).

De Hangmat heeft een sportvloer van 48 bij 24 meter (vier zaaldelen). Een derde deel is door middel van een scheidingswand af te scheiden, maar niet dermate dat in het zaaldeel zonder (geluids)hinder veel andere activiteiten kunnen plaatsvinden. Het clubgebouw van TTV Slagvaardig beschikt over een zaal van 20 bij 10 meter met een hoogte van circa 3 tot 4 meter.

Het WIK huis en het dorps huis Willem de Zwijger zijn niet (specifiek) ingericht voor het accommoderen van binnensporten. Het dorps huis Willem de Zwijger bestaat uit meerdere (kleine) zalen. De grootste zaal is circa 130 vierkante meter en beschikt niet over een sportvloer. In het dorps huis zijn geen douches of kleedkamers aanwezig. Het WIK huis betreft het oude kantinegebouw van voormalig voetbalvereniging Worth-Rheden (deze vereniging is aan het eind van het seizoen 2016/'17 opgeheven). De voormalige kantine is circa 220 vierkante meter groot en beschikt eveneens niet over een sportvloer.

Kaart 2.1 Binnensportaanbod in de plaats Rheden in 2018

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Vergelijking Databestand Sportaanbod (DSA)

Het Databestand SportAanbod (DSA)¹ omvat alle geregistreerde sportaccommodaties in Nederland (ruim 22.000). Nederland telt volgens het DSA 4.100 gymzalen, 689 sportzalen en 1.841 sporthallen. Dit komt neer op een gemiddelde van 16 zaalsporteenheden per 25.000 inwoners (alle leeftijden zijn hierbij meegenomen). Hierbij is een gymzaal één zaalsporteenheid, een sportzaal telt voor twee zaalsporteenheden en een sporthal telt voor drie zaalsporteenheden.

Het totale binnensportaanbod in de plaats Rheden bestaat uit vier zaalsporteenheden, waarbij het clubgebouw van TTV Slagvaardig is gedefinieerd als een gymzaal (tabel 2.1). Het WIK Huis en het dorps huis Willem de Zwijger zijn hierbij niet meegenomen omdat beide accommodaties geen sportzalen of gymzalen betreffen. Soortgelijke accommodaties zijn ook niet in het DSA opgenomen.

De vier zaalsporteenheden vertalen zich naar een gemiddelde van 13,1 zaalsporteenheden per 25.000 inwoners. De plaats Rheden beschikt hiermee ten opzichte van het landelijke gemiddelde over relatief weinig binnensportruimte. Het aanbod is vergelijkbaar met het gemiddelde in de VSG-regio Gelderland Midden² (tabel 2.1).

(Binnen)sportruimtes hebben normaliter een verzorgingsgebied dat verder gaat dan de grenzen van een plaats. De vergelijking van het aanbod aan (binnen)sportruimte wordt dan ook gewoonlijk op gemeenteniveau uitgevoerd.

Tabel 2.1 Benchmark aanbod binnensportruimte in de plaats Rheden in 2018

	Sporthallen		Sportzalen		Gymzalen		Zaalsporteenheden	
	Absoluut	Per 25.000 Inwoners	Absoluut	Per 25.000 Inwoners	Absoluut	Per 25.000 Inwoners	Absoluut	Per 25.000 Inwoners
Plaats Rheden	1	3,3	-	-	1	3,3	4	13,1
VSG-regio Gelderland Midden	70	2,6	27	1,0	102	3,8	366	13,6
Gemeenten met 25.000-85.000 inwoners	888	3,0	311	1,1	1.605	5,5	4.891	16,8
Nederland	1.841	2,7	689	1,0	4.100	6,1	11.001	16,2

Bron: DSA, 2016.

¹ Het DSA wordt gesubsidieerd door het ministerie van VWS en is in beheer van het Mulier Instituut. De accommodatiegegevens uit het DSA worden uitgewisseld en gesynchroniseerd met sportbonden, provinciale sportraden, gemeenten en overige partijen (o.a. Kadaster, CBS, Locatus).

² De VSG-regio Gelderland Midden bestaat uit de gemeenten Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rijnwaarden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort en Zevenaar.

2.2 Behoeft

(Georganiseerde) binnensport

De behoefte aan binnensportruimte voor de (georganiseerde) binnensport kan worden berekend aan de hand van draagvlakcijfers uit de Planologische Kengetallen³, waarbij het aantal gymzalen niet is gebaseerd op de sportbeoefening, maar is gekoppeld aan het bewegingsonderwijs. Om deze reden worden gymzalen hier buiten beschouwing gelaten. Wel kunnen gymzalen en andere overdekte sportaccommodaties zonder vastgestelde normen (zoals danszalen en dojo's) een deel van de (sportspecifieke) vraag naar binnensportruimte opvangen.

De plaats Rheden heeft, op basis van de Planologische Kengetallen, voor de (georganiseerde) binnensport een afgeronde behoefte aan één sporthal en één sportzaal (tabel 2.2). Vertalen we de onafgeronde behoeftes naar zaalsporteenheden, het aantal 'vakken' in een sportruimte, dan bestaat een behoefte aan twee tot drie zaalsporteenheden. In de praktijk betekent dit dat een aanbod van één sporthal of één sportzaal aan de behoefte in de plaats Rheden voldoet.

Tabel 2.2 Behoeft aan binnensportruimte (o.b.v. Planologische Kengetallen) in de plaats Rheden in 2018

	Bandbreedte	
	Minimumbehoefte	Maximumbehoefte
Sporthallen (3 zaalsporteenheden)	1 (0,3)	1 (0,4)
Sportzalen (2 zaalsporteenheden)	1 (0,5)	1 (0,7)
Zaalsporteenheden	2 (2,1) (staat gelijk aan één sportzaal)	3 (2,7) (staat gelijk aan één sporthal)

Toekomst

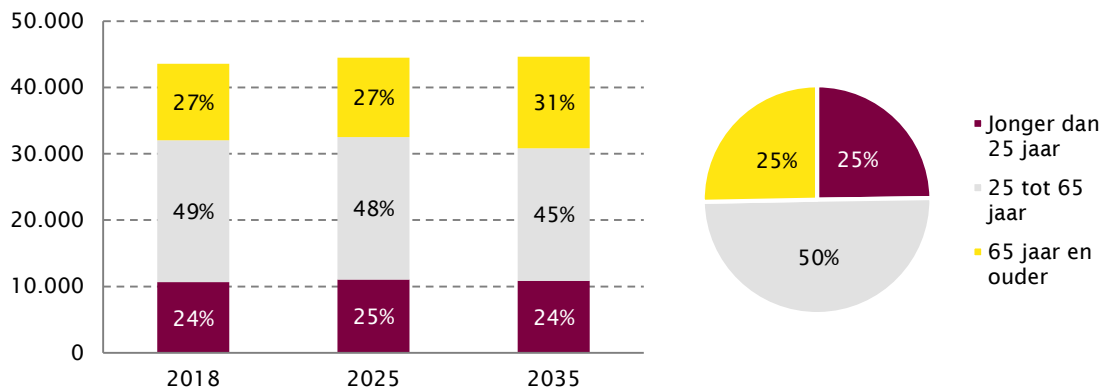
De gemeente Rheden telt in 2018 circa 43.500 inwoners, waarvan ruim 7.600 inwoners woonachtig zijn in de plaats Rheden. De verwachting is dat het totale aantal inwoners van de gemeente in de periode 2018-2035 redelijk constant blijft (+2%)⁴. Het aantal jongeren (inwoners jonger dan 25 jaar) zal stabiel blijven, terwijl het aantal ouderen (inwoners van 65 jaar en ouder) met bijna 20 procent zal toenemen. De opbouw van de bevolking naar leeftijdscategorie van de plaats Rheden in 2018 komt overeen met de opbouw van de gemeente Rheden (figuur 2.1).

Jongeren maken, ten opzichte van andere leeftijdsgroepen, relatief veel gebruik van binnensportruimtes, terwijl ouderen relatief veel gebruikmaken van de openbare ruimte. Zij zijn over het algemeen minder geïnteresseerd in verenigingssporten, die veelal in competitieverband (in een buiten- of binnensportaccommodatie) worden beoefend.

³ De Planologische Kengetallen (2002) betreft een bundel van vier delen met kengetallen die betrekking hebben op de planologie die is uitgegeven door Kluwer. In deel 3 zijn kengetallen opgenomen over de ruimte voor vrije tijd en recreatie.

⁴ Er zijn voor de gemeente Rheden geen bevolkingsprognoses op plaatsniveau beschikbaar.

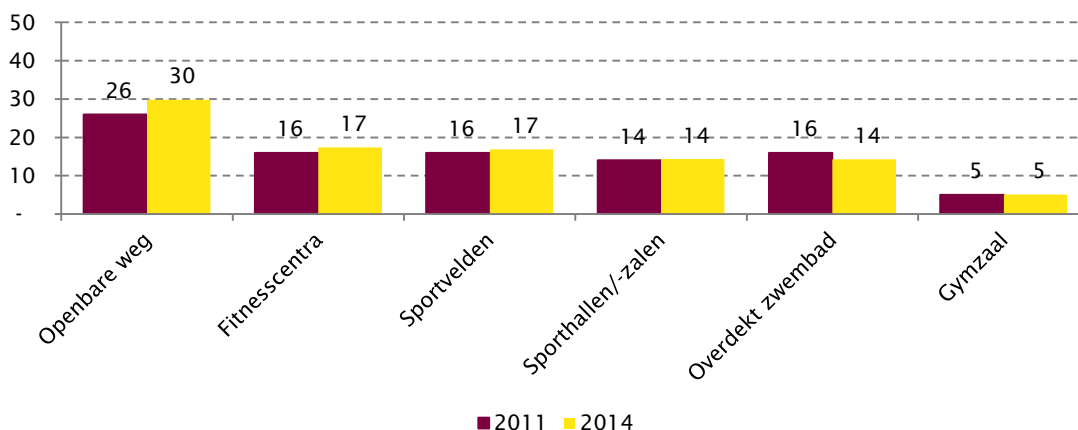
Figuur 2.1 Verwachte bevolkingsontwikkeling gemeente Rheden naar leeftijdscategorie in de periode 2018-2035 (links) en bevolkingsopbouw naar leeftijdscategorie in de plaats Rheden in 2018 (rechts)

Bron: BRP gemeente Rheden 2018 & 2020-2040 Prov. Gelderland/Gelderse variant o.b.v. Primos prognose 2016 ABF Research. Bewerking: Mulier Instituut.

Hoewel snel aan sportaccommodaties wordt gedacht als het om sportbeoefening gaat, maakt de Nederlander (6-79 jaar) voor het sporten vooral gebruik van de openbare weg (30%). De openbare weg wordt gebruikt voor hardlopen, wandelen en wielrennen. De traditionele binnensportaccommodaties (sporthallen, -zalen en gymzalen) worden beduidend minder gebruikt (figuur 2.2). Circa 14 procent van alle Nederlanders maakt gebruik van sporthallen en -zalen, en circa 5 procent van gymzalen. In vergelijking met 2011 valt op dat het gebruik van de openbare weg is toegenomen (26% in 2011), en dat het gebruik van de traditionele binnensportaccommodaties constant is gebleven.

Figuur 2.2 Gebruik van typen accommodaties voor sportbeoefening in 2011 en 2014 (bevolking Nederland 6-79 jaar, in procenten)

Noot: Gebruik gymzaal is exclusief gebruik voor bewegingsonderwijs.

Bron: OBiN, 2010-2011 en 2013-2014. Bewerking: Mulier Instituut.

In de afgelopen zestien jaar viel te zien dat de sportdeelname in Nederland na een periode van groei inmiddels constant is. Het landelijke sportdeelnamecijfer is stabiel en ligt rond 65 procent, evenals de mate waarin de Nederlander lid is van een sportvereniging (circa 31%). De ledentallen van de sportbonden zijn de afgelopen jaren niet stabiel gebleven.

De grootste sportbond waarvan de activiteiten grotendeels in een binnensportruimte plaatsvinden is de Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie (ruim 300.000 leden). De algemene trend bij de binnensportbonden de afgelopen jaren is er één van teruglopende ledenaantallen (figuur 2.3). Met uitzondering van de basketbalbond en de gymnastiekunie⁵, hebben de binnensportbonden sinds 2000 een terugloop in ledenaantallen meegemaakt.

Figuur 2.3 Procentuele ontwikkeling lidmaatschappen bij diverse binnensportbonden in de periode 2000-2016 (met 2000 als uitgangsjaar), afgezet tegen de ontwikkeling van het totale aantal lidmaatschappen bij NOC*NSF in diezelfde periode

Noot: vanaf 2013 is Sportvisserij Nederland volwaardig lid van NOC*NSF. Ten behoeve van een eerlijke vergelijking zijn de lidmaatschappen van Sportvisserij Nederland voor het jaar 2016 in figuur 2.3 van het totaal aantal lidmaatschappen bij NOC*NSF afgetrokken.

Bron: Ledentalrapportages NOC*NSF, 2017. Bewerking: Mulier Instituut.

Bovenstaande analyse heeft alleen betrekking op de ledentallen van de sportbonden. Informele of recreatieve sportgroepen, zoals een vriendenclub die eens in de zoveel tijd in een zaal badminton of volleybalt buiten de badminton- of volleybalbond om, blijven hiermee buiten zicht. Daarnaast worden sommige sporten, zoals dans, meer buiten de desbetreffende sportbonden om beoefend dan andere sporten.

Het is niet gezegd dat de ontwikkeling van de laatste zestien jaar bij de binnensportbonden een-op-een toepasbaar is op de zestien jaar die gaan komen. Het ligt echter niet in de lijn der verwachting dat de sporten die de afgelopen jaren consequent met een grote toename te maken hebben gehad, in hetzelfde tempo blijven doorgroeien. Evenmin zullen sporten die een fors aandeel aan leden zagen verdwijnen, in dezelfde mate blijven slinken op weg naar volledige verdwijning.

⁵ De KNGU laat als gevolg van een wijziging in de registratiemethode tussen 2014 en 2015 een grote stijging (+62.000) van het aantal lidmaatschappen zien. Bron: NOC*NSF ledentalrapportage 2015.

Een andere ontwikkeling die van belang is bij het gebruik van accommodaties, is het gebruik van binnensportaccommodaties in de wintermaanden door 'veldsporten'. Met name hockey en voetbal maken in de winter steeds meer gebruik van sporthallen voor trainingen en/of wedstrijden. Dit leidt in deze periode vaak tot topdrukke in de hallen. Omdat de hockeybond ook nog de snelst groeiende sport is⁶, is dit voor de benodigde sportruimte een belangrijke ontwikkeling.

Onderwijs

De gemeente Rheden heeft een wettelijke taakstelling in het voorzien van binnensportruimtes ten behoeve van het bewegingsonderwijs van de scholen die in de gemeente zijn gevestigd. Hoeveel ruimte door de gemeente beschikbaar moet worden gesteld, aan welke eisen deze moeten voldoen, en wat de afstand mag bedragen tussen de onderwijslocatie en de sportruimte, is voor Rheden vastgelegd in de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Rheden 2015.

Een zaal voor het bewegingsonderwijs van basisscholen dient minimaal 140 vierkante meter te zijn. De zalen van het dorps huis Willem de Zwijger en het WIK huis voldoen met hun afmetingen niet aan deze afmetingseis. Het clubgebouw van TTV Slagvaardig voldoet hier wel aan, maar is specifiek ingericht voor tafeltennis en hierdoor ongeschikt voor het bewegingsonderwijs. De Hangmat is door middel van een wand in twee zaaldelen te scheiden, die beiden aan de afmetingseis voldoen.

De gemeente Rheden dient per gymgroep 6-12 jarigen van de basisscholen⁷, maximaal 1,5 klokuur per week (90 minuten) ruimte ter beschikking te stellen. Er zijn geen wettelijke normen voor de hoeveelheid gymlessen die scholen op het rooster moeten hebben staan. Het aantal gymlessen dat een school geeft, kan hierdoor afwijken van het aantal klokuren waarvoor de gemeente ruimte ter beschikking moet stellen.

In de plaats Rheden zijn drie basisscholen gevestigd: Rheder Enk, De Holtbanck en Sint Mauritius. Deze scholen maken voor het bewegingsonderwijs alleen gebruik van De Hangmat. De Anne Frankschool, gevestigd in de plaats Ellecom (gelegen in de gemeente Rheden), geeft eveneens al haar gymlessen in De Hangmat. In tabel 2.3 staat voor deze basisscholen het aantal klokuren waarvoor de gemeente een taakstelling heeft, en het aantal klokuren dat de basisscholen gebruikmaken van De Hangmat. We zien dat De Holtbanck en de Anne Frankschool minder gymlessen geven dan waar zij normatief recht op hebben.

In totaal hebben de basisscholen een normatieve behoefte van 27 klokuren. Basisscholen kunnen gezien de schooltijden niet meer dan 26 klokuren gebruikmaken van binnensportruimtes ten behoeve van het bewegingsonderwijs. De capaciteit van De Hangmat bedraagt 52 klokuren omdat de sporthal in twee bewegingsonderwijs geschikte zaaldelen kan worden gescheiden. Derhalve biedt de sporthal voldoende mogelijkheden om aan de behoefte van de basisscholen te voldoen, en biedt het ruimte om meer gymlessen te accommoderen dan waarvoor de gemeente een taakstelling heeft.

⁶ De hockeybond KNHB telde in 2016 ruim 250.000 leden; een toename van meer dan 100.000 leden t.o.v. 2000.

⁷ De leerlingen van groep 1 en 2 maken gebruik van speellokalen bij de scholen voor het bewegingsonderwijs.

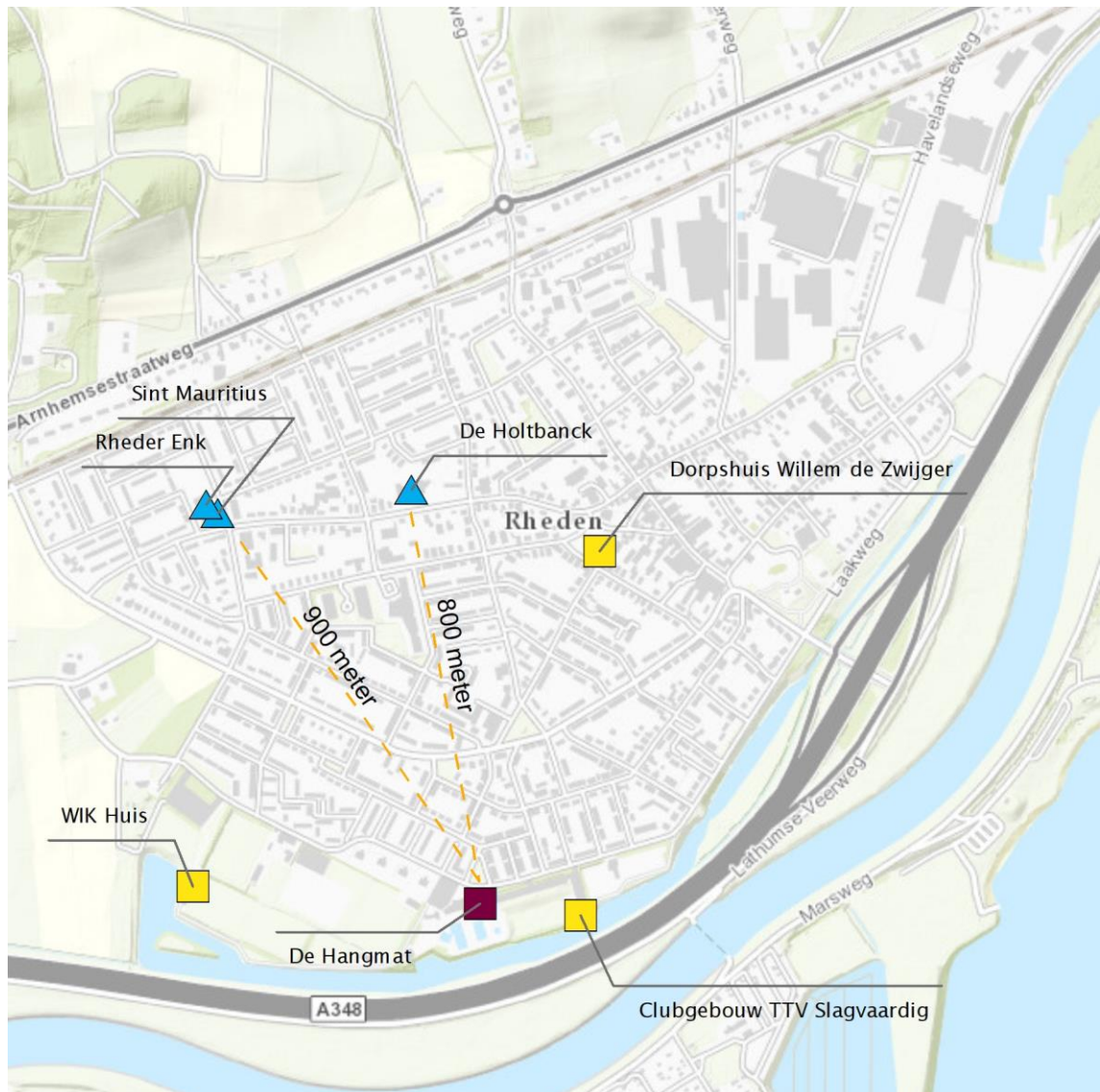
Tabel 2.3 Normatieve behoefte en werkelijk gebruik (in klokuren) van de basisscholen die gebruikmaken van De Hangmat in het schooljaar 2017/'18

Basisschool	Normatieve behoefte	Werkelijk gebruik
Rheder Enk	7,50 (5 groepen 6-12-jarigen)	7,50
De Holtbanck	9,00 (6 groepen 6-12-jarigen)	7,75
Sint Mauritius	6,00 (4 groepen 6-12-jarigen)	6,00
Anne Frankschool	4,50 (3 groepen 6-12-jarigen)	2,50
Totaal	27,00 (18 groepen 6-12-jarigen)	23,75

De maximale toegestane afstand tussen de onderwijslocatie en de door de gemeente toegewezen sportruimte voor het bewegingsonderwijs, is afhankelijk van de normatieve behoefte van de basisscholen. De afstand tussen De Hangmat en de drie basisscholen gevestigd in de plaats Rheden, is hemelsbreed minder dan 1.000 meter (kaart 2.2). De afstand gemeten over de weg tot De Hangmat bedraagt voor De Holtbanck 900 meter; voor Sint Mauritius en Rheder Enk 1.100 meter. Deze afstanden voldoen aan de eisen die in de gemeentelijke verordening zijn opgenomen.

De leerlingen van de Anne Frankschool in Ellecom worden met de bus vervoerd naar De Hangmat voor het bewegingsonderwijs. Hiervoor ontvangt het schoolbestuur een jaarlijkse bijdrage van de gemeente Rheden.

Kaart 2.2 Onderwijs- en sportlocaties in de plaats Rheden in 2018

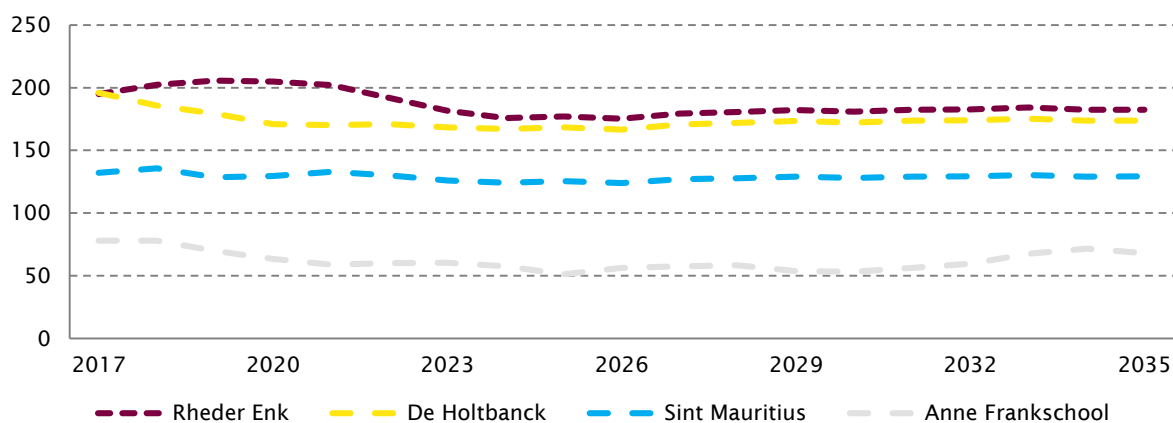

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Toekomst

De verwachting is dat de vier basisscholen die gebruikmaken van De Hangmat allen een kleine leerlingenterugloop zullen meemaken in de periode 2017-2035 (figuur 2.4). Een terugloop in leerlingenaantallen betekent niet per definitie een lagere behoefte aan binnensportruimte ten behoeve van het bewegingsonderwijs. Er zijn initiatieven om de hoeveelheid lesuren⁸ bewegingsonderwijs in het basisonderwijs uit te breiden van twee naar drie uur. Bij het toepassen van drie lesuren bewegingsonderwijs neemt de behoefte aan sportruimte toe. Die extra ruimte hoeft overigens niet geheel door binnensportaccommodaties te worden gefaciliteerd, ook sportvelden of andersoortige buitensportaccommodaties kunnen hiervoor worden gebruikt. Het is de vraag of en wanneer dit realiteit gaat worden, maar het is een mogelijke ontwikkeling die in de gaten moet worden gehouden.

Figuur 2.4 Verwachte leerlingenontwikkeling in aantallen basisscholen Rheder Enk, De Holtbanck, Sint Mauritius en de Anne Frankschool in de periode 2017-2035

Bron: Basisregister Onderwijsnummer, 2017-2018 (peildatum 1-10-2017); DUO bo en sbo leerlingenprognoses, 2012-2036 (peildatum 1-10-2016). Bewerking: Mulier Instituut.

⁸ Een lesuur bewegingsonderwijs in het (speciaal) basisonderwijs duurt 45 minuten. Twee lesuren komen overeen met 1,5 klokuren, conform de taakstelling van de gemeente Rheden.

2.3 Gebruik

Het aanbod van De Hangmat in de plaats Rheden is voldoende om aan de normatieve behoefte aan binnensportruimte te voldoen, zowel vanuit de (georganiseerde) binnensport als het bewegingsonderwijs. Daarnaast vervullen het clubgebouw van tafeltennisvereniging Slagvaardig, het dorps huis Willem de Zwijger en het WIK Huis een (kleine) sportfunctie. Door het gebruik van de binnensportruimtes te analyseren, laten we hieronder zien hoe deze uitkomsten zich verhouden tot de dagelijkse praktijk.

De Hangmat

In tabel 2.4 staat het totale jaargebruik (in gewogen uren⁹) van De Hangmat naar doeleinde. De Hangmat wordt op jaarbasis in totaal voor ruim 1.300 uur gebruikt, waarvan ruim 500 uur gymlessen betreffen.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en NOC*NSF hanteren richtlijnen voor de bouw en exploitatie van sporthallen. Deze richtlijnen gaan uit van de (potentiële) bezetting in uren. De VNG adviseert dat voor de bouw en exploitatie van een sporthal een minimale behoefte van 1.600 uur per jaar moet bestaan. Dit aantal is inclusief onderwijsgebruik. NOC*NSF hanteert een richtlijn van 1.400 uur sportgebruik. Dit aantal is exclusief onderwijsgebruik. Het gebruik van De Hangmat voldoet aan geen van de richtlijnen.

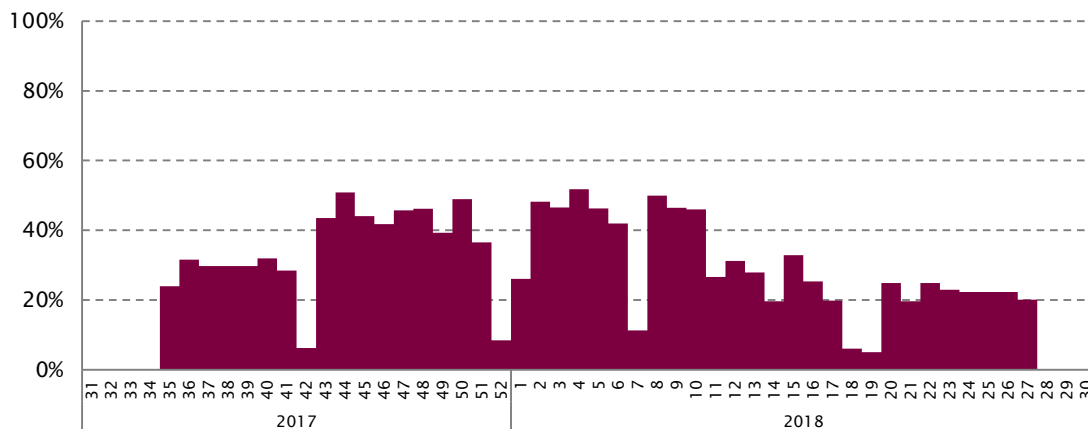
Tabel 2.4 Gebruik De Hangmat naar doeleinde in gewogen uren van augustus 2017 tot en met juli 2018

	Sport en overig	Bewegingsonderwijs	Totaal
De Hangmat	800	503	1.303

In figuur 2.5 is de bezetting van De Hangmat naar week weergegeven. De vakantieweken (twaalf in totaal) zijn duidelijk herkenbaar. In deze weken vindt geen bewegingsonderwijs plaats en ook de sportverenigingen huren dan minder ruimte. We zien dat in de periode van week 42 tot en met week 10 meer wordt gehuurd dan in de periode daarvoor en daarna. Deze toename is het gevolg van de huur door korfbalvereniging Rheko, die in deze periode haar zaalseizoen heeft.

⁹ Met het gewogen aantal verhuurde uren wordt het aantal verhuurde uren gecorrigeerd met een deelfactor bedoeld. Als een derde van de hallen (een zaaldeel) wordt verhuurd, worden deze uren voor een derde meegenomen in het totaal aantal verhuurde uren.

Figuur 2.5 Bezetting De Hangmat in percentages naar week in het seizoen 2017/'18

Noot: De bezettingsgraden zijn uitgerekend door het aantal gewogen verhuurde uren te delen door het maximaal aantal te verhuren uren. Hierbij is uitgegaan van een openstelling van 08:00 tot 23:00 uur, 7 dagen per week.

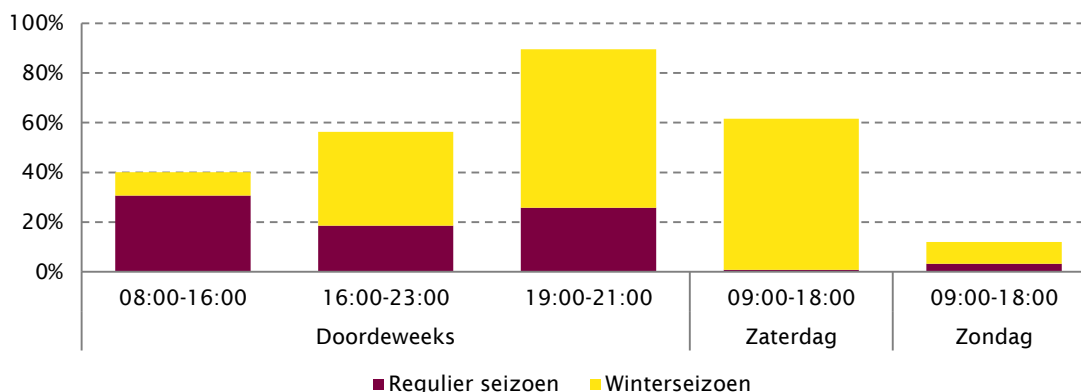
In figuur 2.6 is de bezetting van De Hangmat naar weekdeel en tijdsperiode weergegeven. Hierin is een onderscheid gemaakt tussen het reguliere seizoen en het winterseizoen, waarbij het winterseizoen loopt van week 42 tot en met 10 (het zaalseizoen van korfbalvereniging Rheko). De huur in de vakantieweken is buiten beschouwing gelaten.

Doordeweeks overdag (08:00 - 16:00 uur), zowel in het reguliere seizoen als in het winterseizoen, staat De Hangmat voor meer dan de helft van de tijd leeg. De bezetting doordeweeks in de middag/avond (16:00 - 23:00 uur) in het reguliere seizoen is opvallend laag. In het winterseizoen is de hal dan voor circa 60 procent van de tijd bezet.

De druk op de sporthal is doordeweeks tussen 19:00 en 21:00 uur het hoogst. De bezetting in het reguliere seizoen tijdens deze piekuren is alsnog opvallend laag. In het winterseizoen is de gemiddelde bezetting dan 90 procent, waarbij de hal op sommige dagen tijdens deze uren volledig bezet is.

In het reguliere seizoen wordt de hal in het weekend nauwelijks verhuurd; in het winterseizoen is de hal op zaterdag gemiddeld voor meer dan de helft van de tijd bezet. Dit komt weer grotendeels door de huur van korfbalvereniging Rheko.

Figuur 2.6 Bezetting De Hangmat naar weekdeel en tijdperiode in het seizoen 2017/'18

Noot: De bezettingsgraden zijn uitgerekend door het aantal gewogen verhuurde uren te delen door het maximaal aantal te verhuren uren. De openstelling en verhuur in de vakantieweken en op feestdagen zijn buiten beschouwing gelaten.

Overige sportruimtes

Clubgebouw TTV Slagvaardig

De zaal in het clubgebouw van TTV Slagvaardig wordt uitsluitend door de eigen vereniging gebruikt. De zaal is in de avond op maandag, dinsdag, woensdag en vrijdag bezet. Op donderdag wordt in de zaal alleen in de ochtend gespeeld. In het weekend vinden om de week op zaterdag de competitiewedstrijden voor de jeugd plaats (tabel 2.5). Het totaal gebruik per week (inclusief jeugdcompetitie) komt neer op 23,5 uur.

Tabel 2.5 Gebruik zaal clubgebouw TTV Slagvaardig in het seizoen 2017/'18

Dag	Tijden	Activiteit
Maandag	18:30 – 20:00 uur	Trainingen jeugd
	20:00 – 00:00 uur	Recreatief spelen
Dinsdag	19:00 – 23:00 uur	Trainingen senioren/recreatief spelen
Woensdag	18:30 – 20:00 uur	Trainingen jeugd
Donderdag	09:30 – 12:00 uur	55+ senioren
Vrijdag	19:30 – 00:00 uur	Competitie senioren
Zaterdag (om de week)	09:30 – 15:00 uur	Competitie jeugd
Zondag	-	-

WIK huis

Het WIK huis wordt uitsluitend voor activiteiten van de eigen vereniging gebruikt. Op woensdagmiddag en -avond, donderdagavond, vrijdagavond en zaterdagochtend staan er activiteiten op het rooster (tabel 2.6). Het totaal gebruik per week komt neer op 17,25 uur.

Tabel 2.6 Gebruik WIK huis in het seizoen 2017/'18

Dag	Tijden	Activiteit
Maandag	-	-
Dinsdag	-	-
Woensdag	13:30 – 16:15 uur	Judo
	17:00 – 18:00 uur	Yoga & bootcamp
	18:15 – 19:15 uur	Bootcamp
	19:15 – 20:15 uur	Yoga
	19:30 – 20:30 uur	Bootcamp
	20:30 – 21:30 uur	Yoga
Donderdag	16:00 – 20:15 uur	Dans
	20:15 – 21:45 uur	Karate
Vrijdag	18:30 – 21:30 uur	Judo
Zaterdag	09:30 – 10:15 uur	Dans
Zondag	-	-

Dorpshuis Willem de Zwijger

De meeste activiteiten die in de zalen van het dorpshuis Willem de Zwijger plaatsvinden, vallen niet onder de noemer sport. In tabel 2.7 zijn de sportactiviteiten weergegeven. Het totaal gebruik per week komt neer op 19 uur.

Tabel 2.7 Sportactiviteiten in Dorpshuis Willem de Zwijger in het seizoen 2017/'18

Dag	Tijden	Activiteit
Maandag	13:30 – 15:00 uur	Yoga
	19:00 – 20:00 uur	Yoga
	20:15 – 21:15 uur	Yoga
Dinsdag	09:30 – 10:30 uur	Meer Bewegen voor Ouderen
	10:45 – 11:45 uur	Meer Bewegen voor Ouderen
	10:00 – 11:15 uur	Tai Chi
	19:00 – 20:00 uur	Yoga
	19:30 – 20:30 uur	Pilates
	20:15 – 21:15 uur	Yoga
Woensdag	13:30 – 16:15 uur	Judo
	17:00 – 18:00 uur	Yoga & bootcamp
	18:15 – 19:15 uur	Bootcamp
	19:15 – 20:15 uur	Yoga
	19:30 – 20:30 uur	Bootcamp
	20:30 – 21:30 uur	Yoga
Donderdag	13:30 – 15:00 uur	Koersbal
Vrijdag	-	-
Zaterdag	-	-
Zondag	-	-

3. Beschouwing

Het aanbod aan binnensportruimte in de plaats Rheden bestaat uit sporthal De Hangmat, aangevuld met het clubgebouw van tafeltennisvereniging Slagvaardig, het dorps huis Willem de Zwijger en het WIK Huis.

In de plaats Rheden is voor het georganiseerd binnensporten (in teamverband) volgens de landelijke normen één sporthal of één sportzaal nodig. Gelet op de populariteit van korfbal, is het aanbod van een sporthal in Rheden conform de lokale behoefte. Een sportzaal kent namelijk niet de benodigde afmetingen voor zaalkorfbal.

De gemeente Rheden heeft geen wettelijke taakstelling in het voorzien van binnensportruimte voor de (georganiseerde) binnensport. Deze taak heeft zij wel ten behoeve van het bewegingsonderwijs. De Hangmat biedt voldoende capaciteit om aan de behoefte van de basisscholen Rheder Enk, De Holtbanck, Sint Mauritius en de Anne Frankschool te voldoen.

De bezetting van De Hangmat is opvallend laag. De hal staat in het reguliere seizoen, zowel overdag als in de avond, voor het overgrote deel van de tijd leeg. Grootgebruiker korfbalvereniging Rheko maakt alleen in de periode van medio oktober tot medio maart gebruik van De Hangmat. Tussen 19:00 en 21:00 uur is de hal in het winterseizoen goed bezet; buiten deze uren is voldoende ruimte voor meer verhuur.

Het WIK Huis en het dorps huis Willem de Zwijger kennen allebei hun beperkingen in het accommoderen van binnensporten. Beide accommodaties beschikken niet over een geschikte sportvloer en in het dorps huis zijn geen was- en kleedgelegenheden aanwezig. Beide accommodaties worden echter wel (beperkt) voor sportdoeleinden gebruikt, onder andere voor pilates en yoga.

In theorie kan het sportgebruik van het WIK huis en het dorps huis bij De Hangmat worden ingeroosterd. De sporthal is echter niet geschikt voor de sporten die nu plaatsvinden in het WIK huis en het dorps huis. De scheidingswand is niet dermate geschikt dat het af te scheiden zaaldeel voor deze sporten gebruikt kan worden, terwijl in de overige zaaldelen teamsporten (bv. korfbal) plaatsvinden. Enerzijds zal het gelijktijdig gebruik van de sporthal leiden tot geluidsoverlast. Anderzijds is het klimaat (licht en temperatuur) niet goed per zaaldeel te reguleren; dit is bijvoorbeeld bij yoga gewenst.

Ondanks dat De Hangmat voldoende ruimte biedt voor het accommoderen van de binnensport in Rheden, ontbreekt het in de sporthal aan functionaliteit om aan de vraag te voldoen. Er is behoefte aan een accommodatie, naast De Hangmat, waarin de huidige sportactiviteiten die plaatsvinden in het WIK Huis en het dorps huis kunnen worden geaccommodeerd. De omvang van een gymzaal, met aanwezigheid van kleed- en wasruimte volstaat voor deze aanvullende accommodatie. Gelet op de aard van de sportactiviteiten die hier plaats zouden vinden, is de standaardhoogte van een gymzaal (5,5 meter) niet noodzakelijk. Om tot een structurele, toekomstbestendige oplossing te komen voor het accommoderen van de sporten die nu in het WIK Huis en het dorps huis plaatsvinden is, gelet op het beperkte sportgebruik van zowel het WIK huis en het dorps huis, het aan te bevelen om de accommodatie een multifunctioneel karakter te geven. Mogelijk kunnen ander sectoren bij de accommodatie worden betrokken, zoals een buitenschoolse opvang en cultuurverenigingen, of kan gekeken worden naar de mogelijkheden van de accommodatie van TTV Slagvaardig voor meervoudig gebruik, zodat een voldoende exploitabele situatie ontstaat. In een andere studie van K3H advies wordt dieper ingegaan op de mogelijkheden om invulling te geven aan deze aanvullende behoefte en de financiële consequenties hiervan.

Mulier Instituut | Sportonderzoek voor beleid en samenleving
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 31 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl